

Dit is de eerste column van journaliste Linda Polman. Sinds 1983 zwerft zij over de wereld. Haar confrontatie met de VN-missie in Rwanda in 1995 leidde tot het boek 'Ik zag twee beren'. Ze is nu in Sierra Leone. Daar vindt – voor velen onbekend – de grootste VN-operatie tot op heden plaats. Voorlopig doet ze een jaar lang in de Militaire Spectator verslag van haar bevindingen. Wilt u haar dagboek lezen: www.rozenbergps.com/polman.

'All are welcome!'

Linda Polman, Sierra Leone

'De beste vredessoldaat is er een uit een goedgeïnd leger,' herhaalde secretaris-generaal Kofi Annan van de Verenigde Naties maar weer eens. Het was eind 1999 en hij was op zoek naar versterkingen voor het VN-vredesleger in Sierra Leone. De VN-baas doelde op vredessoldaten uit rijke landen, maar niet één westerse VN-lidstaat wilde meedoen in Sierra Leone. Na Rwanda en Somalië, hebben rijke VN-lidstaten geen animo meer voor oorlogen buiten de eigen regio.

Arme VN-lidstaten gelukkig des te meer. India, Pakistan, Bangladesh, Jordanië, Nigeria, Ghana, Kenia, Polen, de Filippijnen en de Oekraïne: het zijn de tien grootste blauwhelmleveranciers en ze staan stuk voor stuk op de VN-lijst van 'arme landen'. Geen missie is ze te ver, te heet, of te gevaarlijk. Arme blauw-

helmen zijn een exportproduct geworden. De vergoeding van de VN aan regeringen van 1000 US \$ per soldaat per maand is voor arme landen voldoende om op deelname aan vredesmissies winst te maken.

Nederland kost deelname alleen maar geld. Ik wist niet half wat een gedoe het is om Nederlandse militairen uit te zenden, verzekerde me een royaal besnorde Nederlandse generaal, zelf net terug van een missie in het buitenland. 'Alleen al de postbezorging! Daar moet je al een heel systeem voor opzetten als je vijfduizend Nederlanders in Verweggistan stuurt, maar ook als het er maar vijf zijn.' Hij bezwoer me ook dat bij Nederlandse soldaten waar ook ter wereld gekleurde muisjes op tafel staan.

Arme soldaten hoeven geen post, en al helemaal geen gekleurde muisjes. Bij hun uitzending komt geen spatje gedoe kijken. 'Arme landen zeggen tegen de VN: Hier heb je een heel bataljon, doe met ze wat je wilt, we zien ze wel terug als je met ze klaar bent.' Ze worden soms afgeleverd op schoenen met stukke zolen, heeft de generaal gezien. Zonder tenten, helm, wapen, of kogelwerend vest, zonder voertuigen. 'Bedelend om zeep, tandpasta en malariapillen gaan arme troepen

langs de rijke collega's, want de VN-vergoeding strijken niet zij, maar hun regeringen op.'

Honger hebben de arme soldaten niet, gelukkig. De aardbeienyoghurt en barbecuesaus, in Sierra Leone standaard deel van VN-rantsoenen, ruilen ze op straat voor net zoveel voedzame borden rijst met aardappelbladeren als ze lusten. Ook voor het overige doen de krijgers uit Nigeria, Zambia en Guinée het in Sierra Leone net als thuis.

Met nul comfort, bijvoorbeeld. Geen elektriciteit en geen generatoren? Dan bewaar je de vrede gewoon bij het licht van een walmend olielampje. Geen vervoer? De vredessoldaten proppen zich bij de lokalen in een rammelend pudapuda-busje, met de op de dorpsmarkt op de kop getikte kip verontwaardigd kakekend in een plastic tasje op schoot. Maar mooi dat de rebellen ontwapend zijn en dat de eerste post-oorlogse verkiezingen in Sierra Leone een jaar geleden vreedzaam en eerlijk verliepen.

De missie in Sierra Leone is het eerste VN-succes in jaren. Debet is dat de Afrikaanse blauwhelmen op bekend terrein en tegen 'brothers' spelen, want zo noemen ze de Sierra Leoners. Afrikanen kunnen elkaar nooit tegenvallen. Daarvoor

kennen de 'brothers' elkaar te goed.

Aan flauwe uitzendinkjes van zes maanden doen Afrikaanse VN-legers liever niet: roteren kost alleen maar geld. De struise Elisabeth Promise dient daarom al drie jaar als vredessoldate in Sierra Leone. Ze is met NiBat, het Nigeriaanse VN-bataljon, gelegerd in Makeni, ruim 100 km landinwaarts van hoofdstad Freetown. NiBat deelde toen de oorlog nog duurde, kamp met Sierraleonense regeringssoldaten. Bij iedere rebellenaanval keerden die zich tegen de Nigeriaanse collegae, om zich bij de rebellen aan te sluiten. NiBat keek daar nooit van op. 'De rebellen hadden meer munitie dan wij. Zonder regering die voor je zorgt, sluit je je in Afrika maar beter aan bij de sterkste. Dat doen wij in Nigeria zelf ook.'

'Bush town' Makeni was voor rebellen altijd een gewild doel. 'Ze kwamen steevast 's nachts. Maar onze juju is minstens zo sterk als de hunne. Ons besluip je ook in het pikdonker niet ongezien.'

Toen NiBat's munitie helemaal op was, is Elisabeth met haar eenheid naar Freetown getrokken. 'Gelopen. Geen vervoer.' Langs sluiproutes door de bush, duurde de 100 km lange tocht twee weken. Ze aten onderweg cassaveknollen en dronken uit de rivier. 'Beetje drabbig,

maar dat zijn de rivieren thuis ook,' zegt ze.

In Freetown aangekomen, was er geen tijd om bij te komen. De rebellen bleken te zijn opgerukt tot in het stad. NiBat moest meteen het centrum in om de 'boys' terug naar de bush te meppen.

Was het DutchBat geweest die na twee weken dineren met cassaveknollen, zonder pauze meteen de oorlog in moest, dan zouden er drie kilo nota's over geproduceerd zijn. Maar NiBat trad de ochtend na de overwinning op de rebellen om halfzes alweer aan: het sein 'veilig' was gegeven en NiBat moest terug naar Makeni. Lopend.

'Zou je graag willen dat er westerse troepen komen om jullie hier te helpen?' vraag ik. Elisabeth haalt haar schouders op. 'Ze zijn al geweest. Terwijl wij in Freetown vchten, kwamen Amerikaanse en Britse mariniers om hun 'brothers' te evacueren.'

Ze doelt op de expat-gemeenschap in Freetown.

Ze zwiigt. Dan: 'Zouden die westerse soldaten auto's bij zich hebben?' Ik knik. 'En zouden ze ons dan een lift geven?'

Ik aarzel. 'Dat zal toch wel?'

'All are welcome,' spreekt ze dan de traditionele Afrikaanse begroeting uit.

BERICHT UIT AFRIKA